

Ismo Söderling

Verkostotutkija, VTT, dosentti
Siirtolaisuusinstituutti

Tutkimusmatkailua nykypäivän Kuubassa

Amerikansuomalaiset siirtolaiset työskentelivät raskaissa kaivos- ja metsätöissä eri osavaltioissa viime vuosisadan alkupuolella. Kaikille Yhdysvallat ei ollut Eldorado, kultamaa. Amerikansuomalaisten keskuudessa iti ajatus helpommasta elämästä. Niinpä sekä maahan että sen lähialueille perustettiin erilaisia utopia-yhdyskuntia, jotka aikansa elettyään kuihtuivat pois. Suomalaisista ei välttämättä ollut farmareiksi outoihin oloihin. Usein kysymyksessä oli myös erilaisia yhteiskunnallisia kokeiluja – usein sosialistisia – jotka sitten lopahitivat keskinäiseen riiteltyyn. Ahkerat eivät halunneet elättää vähemmän työteliäitä.

Eräs tällainen ihanneyhteiskunta syntyi Kuubaan vuonna 1902 Itabo-nimiselle paikkakunnalle. Alueelle muutti toistakymmentä suomalaisperhettä, joista sitkeimmät kitkuttelivat maassa 1970-luvulle asti. Varsin pian pääosa työväenhenkisen Itabon hedelmäfarmareista palasikin Yhdysvaltoihin. Mukan oli myös Huovisen perhe, jonka Väinö-poika usein vanhemmalla iällä muisteli elämää Kuubassa.

Väinö muutti sukunimensä Hooveriksi. Hän lienee tunnetuin amerikansuomalainen. Väinö Hoover perusti toisen maailmansodan jälkeen menestyvän insinööritoimiston, joka keskittyi mm. ilmailu- ja avaruustekniikkaan. Ilmeisesti hänen firmansa kehittämällä suunnistuslaitteella oli suuri osuus siihen, että amerikkalaisien 1960-luvun kuumatkailut onnistuivat.

Kävin Itabossa aineistonkeruumatkalla marraskuussa 2016. Paljon kertyi materiaalia mukaan instituutin arkistoon, kiitos oppaani Jesserin. Hänen apunsa ja ”junailutaitonsa” erilaisten rekisteriviranomaisten parissa oli mieleenpainuva kokemus. Yleensäkin kuubalaisten auttamishalu ja vieraanvaraisuus teki suuren vaikutuksen.

Kuubalaiset mielellään kertoivat, että heidän on kiittäminen yhteiskunnallisesta kehityksestään vuonna 1959 toteutettua sosialistista valtakumousta. Ystäväni olivat hämmästyneitä kuultuaan, että mallia oli harjoitettu jo viime vuosisadan alkupuolella huonolla menestyksellä suomalaisvoimin Itabossa ja Omajassa.

Kuvassa Itabon asemarakennus, joka jäi kylmilleen muutama vuosi sitten paikallisen sokeritehtaan lopettamisen myötä.
Kuva: Ismo Söderling.